

De Kunstakademie op de Brühlsche Terrasse. Foto: Gerd De Coster.

depot laat zetten, waaraan later nieuwe modules kunnen worden aangebouwd. Dat biedt tevens het voordeel dat men beter kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Daartoe is het wel nodig over een kavel te beschikken waarop nog ruimte voor uitbreiding is. Om de beschikbare plaats zo optimaal mogelijk te benutten, hebben de moderne depots enkel rechte hoeken, zijn ze identiek ingedeeld en wordt veelal gewerkt met een beperkt aantal standaardformaten.

Verschillende sprekers beklemtoonden dat zowel de grote overstromingen uit het voorbije decennium als de instorting van het Keulse stadsarchief ertoe geleid hebben dat de overheden zich meer bewust geworden zijn van het risico op calamiteiten. Een ander positief gevolg is dat architecten nu weten wat een archief is. Soms wordt een klimaat simulatie uitgevoerd; op basis van de regionale klimaatgegevens en rekening houdend met de aanwezigheid van archiefdocumenten in het depot wordt berekend hoe het binnenklimaat zou fluctueren. Een traditionele klimaatregeling blijkt niet altijd meer nodig. Dat heeft te maken met de sterke tendens om te bouwen volgens de passiefhuisnorm. Het gloednieuwe, nagenoeg raamloze depot van het Sächsisches Staatsarchiv in Dresden bijvoorbeeld maakt voor koelen en verwarmen gebruik van de omgevingswarmte. Goed voor het milieu en kostenbesparend.

Terwijl er in het verleden, en soms ook vandaag nog, vooral aandacht besteed

werd aan de inrichting van de depots, groeit de laatste jaren het belang van de publieke ruimtes. Het gaat daarbij niet enkel om tentoonstellingsruimtes en andere lokalen waarin publieke activiteiten kunnen plaatsvinden of om meer gebruiksvriendelijke voorzieningen in de leeszaal. Archiefinstellingen positioneren zich ook steeds meer in het midden van de samenleving. Zo is het *Wiener Stadt- und Landesarchiv* geïntegreerd in een gerenoveerd gebouwencomplex met winkelcentrum, ondergrondse parking en appartementen. Een dergelijke keuze heeft vaak ook financiële beweegredenen. De meest typische tendens is het gebruik van grote glaspartijen als zinnebeeld van democratische transparantie en openheid. Architectuur en vormgeving winnen met andere woorden aan belang. Men durft het aan te kiezen voor controversiële ontwerpen, binnenin waagt men zich al eens aan uitgesproken kleuren. Dat alles helpt het archiefwezen om zijn voormalige oude modische imago definitief van zich af te werpen.

De 81e editie van de *Archivtag* vindt plaats in Bremen. Onze Duitse collega's zullen er zich van 21 tot 24 september 2011 over het thema archiefrecht buigen.

Gerd De Coster, SOMA

> <http://www.archivtag.de>

Hoe benutten archieven de kennis van gebruikers via internet?

Verslag van de Brabantse Archivarissendag 2010

Op 19 november 2010 vond de jaarlijkse Brabantse Archivarissendag plaats. Dit is een bijeenkomst van Belgische en Nederlandse archivarissen uit het oude hertogdom Brabant. Plaats van afspraak was de vroegere hoofdstad van de Nederlanden, Mechelen. De organisatie was in handen van het Stadsarchief Mechelen en het Regionaal Archief West-Brabant met medewerking van het Aartsbisschoppelijk Archief Mechelen-Brussel en de Kring van Archivarissen in de Provincie Antwerpen (KAPA).

STUDIEVOORMIDDAG IN LAMOT

Erfgoed- en congrescentrum Lamot vormde een mooi decor voor een studievoormiddag. Het thema was hoe archieven de kennis van gebruikers via internet benutten. Archieven bieden via eigen websites, beeldbanken, Flickr, YouTube... een grote hoeveelheid documenten aan: gedigitaliseerde foto's, kaarten, teksten... Vaak krijgen gebruikers de kans om commentaar te leveren op de beschrijvingen, soms worden ze heel bewust aangespoord om mee te helpen aan de ontsluiting van bestanden. Daarnaast zijn er archieven met een forum waarop gebruikers terecht kunnen met vragen, allereerste opmerkingen en tips voor andere

Een van de workshops op de Archivarissendag. Foto: Dieter Viane.

gebruikers. Uit dit alles ontstaat een grote hoeveelheid aan informatie: correcties, beschrijvingen, aanvullingen, anekdotes... De vraag is dan of archieven hier iets mee kunnen of willen doen en zo ja, hoe?

Om deze probleemstelling beter te kaderen ging **Bart De Nil** (FARO) tijdens een inleidende lezing dieper in op wat archieven zoal kunnen doen met hun digitale content en hoe dit past in de evolutie naar de inrichting van virtuele leeszalen op internet. Cruciaal daarbij is dat archieven

niet zomaar informatie online aanbieden maar redeneren vanuit de gebruiker. Daarbij moeten ze rekening houden met de verschillende soorten gebruikers en diensten. Die vereisen allemaal een gerichte benadering, een eigen interface of enkele online tools. Eén algemene website waarop alles uniform aangeboden wordt is dus niet meer van deze tijd.

Na deze theoretische inleiding maakten de deelnemers tijdens workshops kennis met verschillende praktijkvoorbeelden:

foto's beschrijven via de Flickr-pilot van het Nederlandse Nationaal Archief, het bezoekersforum van het Antwerpse FelixArchief, het Nederlandse genealogisch project 'Geboren in 1809' dat met een wiki werkt... Gespreksleiders **Tom Cobbaert** (ADVN), **Luud de Brouwer** (RA Tilburg), **Marie Juliette Marinus** (FelixArchief) en **Christian van der Ven** (BHIC) leidden de geanimeerde gesprekken in goede banen. Een boeiend plenair debat onder leiding van **Wim De Vos** (Voorzitter van de Vlaamse Museumvereniging) sloot de voormiddag af.

BOURGONDISCHE NAMIDDAG EN AVOND

In de namiddag was er een kennismaking met het rijke cultuurhistorische Mechelen. De deelnemers hadden de keuze uit een bezoek aan de vernieuwde Sint-Romboutstoren, een rondleiding in de Koninklijke Manufactuur De Wit, een historische en een bierproefwandeling. Een receptie in het Stadhuis en een Bourgondisch diner in Brasserie Het Anker zorgden voor een feestelijk einde van de dag.

De Brabantse Archivarissendag 2011 gaat door in Bergen op Zoom.

Dieter Viane, Stadsarchief Mechelen

HOE BENUTTEN ARCHIEVEN DE KENNIS VAN GEBRUIKERS VIA HET INTERNET?

STELLINGEN EN CASUSSEN WORKSHOPS Alle casussen zijn te vinden op <http://www.vvbad.be/node5951>

Aandacht voor communitymanagement

Stelling: Archieven vergeten dat in de digitale wereld achter elke e-mail, forumpost, online reactie, achter elke klik mensen van vlees en bloed zitten. Communitymanagement is een ondergeschoven kindje. Stimuleer bezoekers / communitydeelnemers en ze genereren een heleboel nieuwe informatie en willen die delen.

Casus: Bij het project 'Geboren in 1809' hebben 60 deelnemers instructie gekregen voor genealogisch onderzoek en voor het werken met een wiki. Zij kregen elk 5 borelingen uit 1809 en gingen daar onderzoek naar doen. Ze publiceerden hun bevindingen in een wiki. Daarbij kwamen prachtige verhalen en levens naar boven die tot dan toe onbekend waren. Er ontstonden eigen initiatieven voor bezoeken aan andere archieven en zelfs correspondentie met het buitenland werd niet geschuwd. Voorwaarde voor een succesvol project is de aandacht die je aan de mensen schenkt. Organiseer deelnemersbijeenkomsten, geef ze feedback, help ze proactief, ondersteun initiatieven. Alles wat je aandacht geeft, groeit en bloeit.

Inlichtingenwerk via forums

Stelling: Een geplaatst onderwerp op een forum kost de helft van een opzoeking door een archiefmedewerker en heeft bovendien meer effect.

Casus: Het FelixArchief heeft al sinds 2005 een forum waar bezoekers vragen kunnen posten en beantwoorden. Tegelijk met de lancering van het forum werd de mogelijkheid om betaalde opzoekingen door archiefmedewerkers te laten doen afgeschaft. Wat zien we een aantal jaar later? In de leeszaal zijn een aantal 'freelancers' actief geworden die al dan niet tegen betaling, de opzoekingen van het forum pikken en ze beantwoorden. De vrije markt heeft deze dienstverlening dus overgenomen. Uiteraard zijn er nog investeringen van de overheid mee gemoeid: het FelixArchief moet budget voorzien om het forum in de lucht te houden en te laten onderhouden. Maar dan nog is dit ruim de helft goedkoper per vraag dan het standaard beantwoorden van individuele vragen door een archiefmedewerker.

Archiefdiensten die dus tegen betaling opzoekingen verrichten, plegen oneerlijke concurrentie tegenover freelance onderzoekers en zouden daar best onmiddellijk mee stoppen. Ze werken hierbij enkel voor een beperkt aantal klanten die het kunnen betalen. Ze zouden beter beschrijvingen maken of online antwoorden geven. Op die manier hebben veel meer klanten profijt van deze inspanningen. Zijn deze archiefdiensten dus eigenlijk wel democratisch bezig? Kunnen we daarentegen alle vragen online beantwoorden en de gehele webgemeenschap laten meelesen? Hoe moet zo'n opzoekingsforum georganiseerd worden? Per archiefdienst, per gemeente, per land? Moet de archiefdienst een kwaliteitscontrole van de freelance onderzoekers op zich nemen?